

Wangchin Forest Plantation Management Summary บทสรุปการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน สวนป่าวังชัน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

สวนป่าวังชัน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตแพร่

สวนป่าวังชัน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตแพร่ สวนป่าวังชัน ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าไม้สักในระบบหมู่บ้านป่าไม้ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2521-2538 โดยดำเนินการปลูกสร้างสวนป่า ออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 (สวนป่าโครงการ 2) ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าทดแทนตามเงื่อนไขสัมปทานการทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ยมฝั่งตะวันออกในท้องที่ ต.นาพูน อ.วังชัน จ.แพร่ ในปี พ.ศ. 2521-2527 จำนวนเนื้อที่ 8,778 ไร่

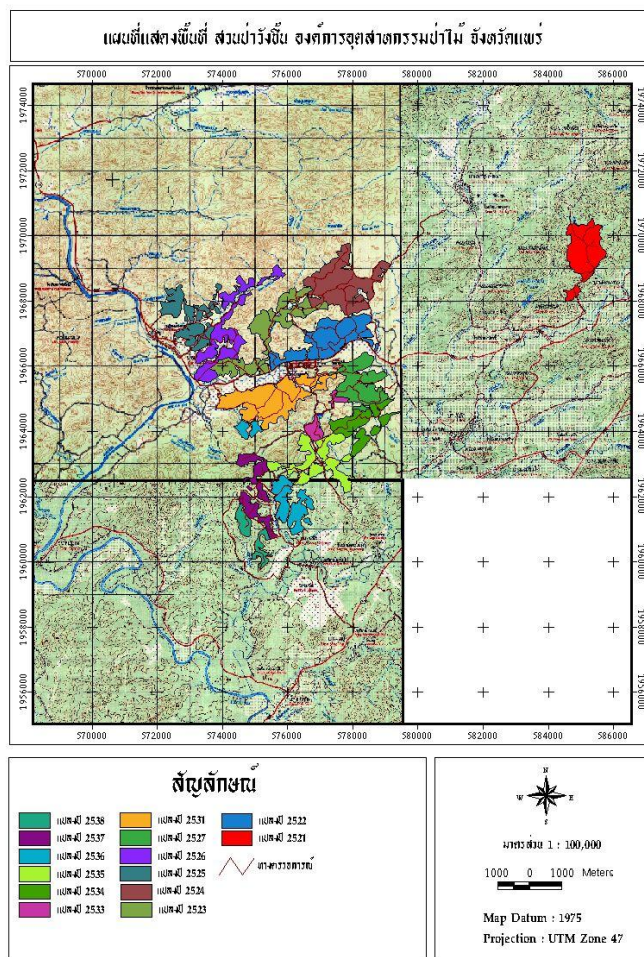
ระยะที่ 2 (สวนป่าโครงการ 1) ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าในเขตป่าเศรษฐกิจด้วยเงินทุนของ อ.อ.ป. ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ยมฝั่งตะวันออกในท้องที่ ต.นาพูน อ.วังชัน จ.แพร่ และเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าสุเม่นในท้องที่ ต.แม่สิน อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย ในปี พ.ศ.2531-2538 จำนวนเนื้อที่ 5,545 ไร่ รวมมีพื้นที่ทั้งหมด 14,323 ไร่ ปัจจุบันหมู่บ้านป่าไม้ มีจำนวน 120 ครัวเรือน มีสมาชิก จำนวน 346 คน เป็น ชาย 168 คน และหญิง 178 คนที่ตั้งสำนักงานสวนป่าวังชันตั้งอยู่ หมู่ที่ 8 ต.นาพูน อ.วังชัน จ.แพร่ อยู่ห่างจากตัวอำเภอวังชันระยะทาง 25 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดแพร่ ระยะทางประมาณ 80 กิโลเมตร

พิกัด: Latitude 17° 41' 00" - 17° 49' 00" N

: Longitude 99° 43' 00" - 99° 50' 00" E หรือ พิกัด UTM 47Q 576994 E 1965980N

จากอดีตสู่ปัจจุบัน

ระบบการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

(Sustainable Forest Plantation Management System)

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) เป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีนโยบายมุ่งเน้นให้สวนป่าในสังกัดมุ่งปฏิบัติการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน เพื่อก้าวสู่ระบบการจัดการสวนป่าที่เป็นสากลโดยการปลูกสร้างสวนป่า คัดครองรักษาบูรณะป่าไม้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้ โดยได้กำหนดพันธกิจด้านธุรกิจ ประกอบด้วย การพัฒนาที่ดินสวนป่า โดยอนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นรากฐานการผลิตไม้และบริการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจสู่ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่นอย่างครบวงจร เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ไม้ของประเทศอย่างพอเพียงและยั่งยืน ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจอุตสาหกรรมไม้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและธุรกิจบริการที่มีป่าไม้เป็นพื้นฐานให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐาน มีการจัดการด้านการตลาดอย่างครบวงจร พัฒนาระบบและสร้างกลไกการตลาดไม้เศรษฐกิจอย่างเป็นธรรม เพื่อให้การปลูกไม้เศรษฐกิจได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าและยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมและพัฒนาสังคม ชุมชนท้องถิ่นโดยใช้สวนป่าเป็นฐานในการดำเนินงานช่วยเหลือสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่เกษตรกรรอบเขตสวนป่าตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนมีส่วนร่วม

การจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนประกอบด้วยความยั่งยืน 3 ประการ

- ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- ความยั่งยืนด้านสังคม
- ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน

- รักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในสวนป่า
- ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่า
- ฟื้นฟูสภาพธรรมชาติในสวนป่า
- อนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยของพืช และสัตว์หายากที่ถูกคุกคามและใกล้สูญพันธุ์
- ส่งเสริมสถานภาพด้านสังคม คุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน ท้องถิ่น
- สนับสนุนประสิทธิภาพของการใช้ประโยชน์สูงสุดของผลผลิตไม้จากสวนป่า

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่สวนป่า

ลำดับที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1	นายปิยะ ฤทธิยา	หัวหน้างานสวนป่าวังชัน, แม่ยม-แม่แปง
2	นายสุขสันต์ ทวีชีพ	ผู้ช่วยหัวหน้างานฯ
3	นายวิโรจน์ สุวรรณรินทร์	พนักงาน (ระดับ 2)
4	นายสวัสดิ์ ใจปัน	พนักงานปฏิบัติการ(ชั้น 5)
5	นางสาววิชุดา เขียวสี	พนักงาน (ระดับ 2)
6	นายทองอยู่ จันทรสา	พนักงานปฏิบัติการสัญญาจ้าง
7	นายสำราญ ขุนจันทร์	พนักงานปฏิบัติการสัญญาจ้าง
8	นายสุรชัย เดชโค้น	พนักงานปฏิบัติการ(ชั้น 5)

การดำเนินงานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนของงานสวนป่าวังชิ้น

1. ด้านเศรษฐกิจ

- พื้นที่สวนป่าวังชิ้นทั้งโครงการ(ขึ้นทะเบียน) 14,323 ไร่
- พื้นที่ปลูกสร้างทั้งหมด 14,505.96 ไร่
 - 1. พื้นที่อนุรักษ์(Conservative Area) 1,470.82 ไร่ (10.14%)
 - 2. พื้นที่ที่ไม่ให้ผลผลิต (Unproductive Area) 252.91 ไร่ (1.74%)
 - 3. พื้นที่ทำไม้ (logging Area) 12,786.23 ไร่ (88.12%)
 - ความเพิ่มพูนเฉลี่ยรายปีของสวนป่าวังชิ้น เท่ากับ 0.48 ลบ.ม./ไร่/ปี
 - ปริมาตรไม้ที่ทำได้ไม่ควรเกิน 6,137.39 ลบ.ม.

* ข้อมูลดังกล่าว ได้จากการสำรวจปริมาณกำลังผลิตของสวนป่าวังชิ้น ประจำปี 2557-2558

การทำไม้ประจำปี 2560

- แปลง 2522 เนื้อที่ 691 ไร่ ปริมาตร 2,600 ลบ.ม.
- แปลง 2533 เนื้อที่ 241 ไร่ ปริมาตร 500 ลบ.ม.
- รวมทั้งหมด 3,100 ลบ.ม.

แผนการทำไม้ของงานสวนป่าวังชิ้น(Longterm Harvesting Plan)

ปีดำเนินการ	แปลงปี	เนื้อที่ (ไร่)	ปริมาตร (ลบ.ม.)	วิธีการตัดสาขา
2559	2524	417	2,500	Selection Thinning
	2532	453	1,500	Selection Thinning
	รวม	870	4,000	
2560	2522	691	2,600	Selection Thinning
	2533	241	500	Selection Thinning
	รวม	932	3,100	
2561	2522	477	2,000	Selection Thinning
	2534	273	500	Selection Thinning
	รวม	750	2,500	
2562	2525	479	2,000	Selection Thinning
	2535	505	1,000	Selection Thinning
	รวม	984	3,000	
2563	2525	449	2,000	Selection Thinning
	2535	488	1,000	Selection Thinning
	รวม	937	3,000	

การปลูกสร้างสวนป่า ประจำปี 2560

- สวนป่าวังชิ้นดำเนินการปลูกเสริมรอบตัดพื้นที่ 2 แปลงปี 2524/2560 เนื้อที่ 417 ไร่ พร้อมทั้งบำรุงดูแลตามแผนการดำเนินงานจัดการสวนป่าสักแปลงปลูกเสริมรอบตัดพื้นที่ 2

- ดำเนินการบำรุงดูแลสวนป่าไม้สัก และป้องกันการลักลอบขโมยไม้ในพื้นที่สวนป่า

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

พื้นที่สวนป่าวังชันลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะพื้นที่ทั่วไปเป็นภูเขาสลับลำห้วยมีความลาดชันปานกลาง-มากที่ราบมีน้อย อยู่ในชั้นคุณภาพลุ่มน้ำน้ำยม ชั้นที่ 3 และ 2 ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 190-230 เมตร

ลักษณะภูมิอากาศ ปริมาณน้ำฝนทั้งปี เฉลี่ย 1,500 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22 องศาเซลเซียส ปริมาณฝนตกชุกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม และช่วงแล้งตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงมีนาคม

ลักษณะทางปฐพีวิทยา ดินมีต้นกำเนิดมาจากหินปูน หินทราย และดินทราย จัดอยู่ในพวก Red-yellow Podzolic Soils มีความร่วนซุยปานกลาง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

สัตว์ป่า ส่วนใหญ่จะเป็นสัตว์ขนาดเล็ก สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เช่น หมูป่า กระต่าย กระรอก กระแต กลุ่มนก เช่น ไก่ป่า นกกระเต็น นกยางบางชนิด นกปรอด นกกระปูด นกเป็ดน้ำ นกแซงแซว เป็นต้น กลุ่มสัตว์เลื้อยคลาน เช่น งูต่างๆ กิ้งก่า ตะกวด จิ้งเหลน กลุ่มสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก เช่น กบ เขียด คางคก อึ่งอ่าง เต่า

สวนป่าฯ ได้กำหนดพื้นที่อนุรักษ์รวมกันทั้งสิ้น 1,470.82 ไร่ (10.14%) ของเนื้อที่สวนป่าทั้งหมด (14,323 ไร่) โดยแบ่งพื้นที่อนุรักษ์ ออกเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

1. พื้นที่สองฝั่งลำห้วย	242.29 ไร่ (1.67%)
2. พื้นที่แนวเขตป้องกันรอบนอก	1,128.84 ไร่ (7.78%)
3. พื้นที่ป่าธรรมชาติ	97.75 ไร่ (0.68%)
4. พื้นที่ HCV	1.94 ไร่ (0.01%)
5. รวมพื้นที่อนุรักษ์(Conservative Area)	1,470.82 ไร่ (10.14%)
6. ไม่นอนุรักษ์ในสวนป่า	จำนวน 80 ต้น
7. ฝายดักตะกอน	จำนวน 50 ฝาย

พื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์ (HCV)

หมายถึงคุณค่าของสิ่งมีชีวิต คุณค่าด้านนิเวศวิทยา คุณค่าด้านวัฒนธรรมและสังคม ที่ได้รับการพิจารณาว่ามีความโดดเด่นสำคัญมาก ทั้งในระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาคหรือในระดับโลก ซึ่งคุณค่าเพื่อการอนุรักษ์อย่างสูงนี้ จำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับการคุ้มครอง รวมถึงต้องสร้างมาตรการหรือแผนเพื่อการจัดการและติดตามเพื่อให้แน่ใจที่ได้รับการพิจารณาให้อยู่ในสถานภาพ HCV นั้นยังคงอยู่หรือได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น

จากการสำรวจ และลงความเห็นกับชุมชนในการกำหนดพื้นที่ HCV ในพื้นที่สวนป่าวังชันได้แบ่งพื้นที่ HCV แต่ละประเภทความสำคัญ ดังนี้

1. HCV 6 Cultural identity of local communities: ป่าชาวบ้านสวนป่าพื้นที่ 1.94 ไร่ (0.01%)

การจัดการและการตรวจติดตามทางงานสวนป่าวังชันได้จัดชุดสำรวจ และดูแลพื้นที่ HCV โดยการบันทึกลงในแบบบันทึกตรวจติดตามพื้นที่ HCV เมื่อพบความเสียหาย หรือมีแนวโน้มที่จะเกิดความเสียหายต่อพื้นที่ เพื่อนำไปสู่แนวทางการป้องกันและแก้ไขต่อไป

การสำรวจผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม(Site Inspection)

จากการสำรวจพื้นที่ด้วยเครื่องมือแบบการสำรวจ Site Inspection ก่อนการดำเนินกิจกรรมของสวนป่าวังชัน ไม่พบพืชพรรณ และสัตว์ที่หายาก ใกล้สูญพันธุ์ รวมทั้งพื้นที่ HCV บริเวณพื้นที่แปลงทำไม้และทางงานสวนป่าแม่วังชัน ได้กำหนดแนวทางการจัดการเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งชี้แจงให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ปฏิบัติตามแนวทาง ดังนี้

1. กำหนดแนวกันชน (Buffer Zone) หรือไม้ใกล้ทางตรวจการ
2. ละเว้นการทำไม้บริเวณพื้นที่สองฝั่งลำห้วย (Stream Bank)
3. สร้างฝายดักตะกอน และชะลอความชุ่มชื้น บริเวณลำห้วยที่อยู่ในพื้นที่ทำไม้ รวมทั้งบริเวณใกล้พื้นที่ทำไม้
4. ปลูกหญ้าแฝกบริเวณที่เสี่ยงต่อการพังทลายของดิน
5. งดเว้นการตัดถนนป่าไม้ใหม่ รวมทั้งระมัดระวังเมื่อจำเป็นต้องสร้างถนนป่าไม้

3.ด้านสังคม

ชุมชนรอบพื้นที่สวนป่าวังชิ้น ประกอบด้วย 3 ตำบล คือ ตำบลวังชิ้น,ตำบลนาพูน และตำบลแม่สิน (จังหวัดสุโขทัย) ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานสวนป่าวังชิ้น และหมู่บ้านสวนป่าวังชิ้น อยู่ในเขตพื้นที่ด้วย

* จากการสำรวจ สอบถามผู้นำชุมชนรอบสวนป่าวังชิ้น ไม่พบว่ามีชุมชนพื้นเมือง หรือชนเผ่าใดๆ ที่เคยอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่สวนป่าวังชิ้น

นโยบายของสวนป่าวังชิ้นด้านสังคม

● พิจารณาจ้างแรงงานจากชุมชนท้องถิ่นใกล้เคียงสวนป่าเป็นอันดับแรกและกำหนดค่าจ้างแรงงานด้วยความเป็นธรรม

- มีการฝึกอบรมให้ความรู้พนักงานสวนป่าและคนงาน
- ส่งเสริมอุปกรณ์และเครื่องมือด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
- ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพให้กับคนงาน
- สนับสนุนด้านการศึกษาและศาสนา
- จำหน่ายไม้สักของสวนป่าประมาณ 30%ให้กับชุมชนท้องถิ่นและหมู่บ้านป่าไม้
- สร้างโครงการความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมด้านอุตสาหกรรมไม้ต่อเนื่อง
- มีระบบแก้ไขข้อขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่น
- มีพนักงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสวนป่า

ภาพการร่วมกิจกรรมทางสังคม กับชุมชนรอบพื้นที่สวนป่า

แผนการจัดการสวนป่า ระยะยาว 5 ปี

ลำดับ	รายละเอียด	2559	2560	2561	2562	2563
1.	ด้านเศรษฐกิจ - แผนการทำไม้(ลบ.ม.) - แผนการปลูกเสริมฯ (ไร่)	4,000 407	3,100 417	2,500 691	3,000 477	3,000 479
2.	ด้านสังคม - กรรณธรม์อุบัติเหต (ปีละ) - ตกกลับกับชุมชน(ครั้ง) - มวลชนสัมพันธ์(ครั้ง) - การจ้างแรงงาน (%) - การอบรม (ครั้ง)	1 1 12 100 3	1 1 12 100 3	1 1 12 100 3	1 1 12 100 3	1 1 12 100 3
3.	ด้านสิ่งแวดล้อม - พื้นที่ HCV (ครั้ง) - พื้นที่อนุรักษ์ (ไร่) - ต้นไม้อนุรักษ์ (ต้น) - Site Inspection (ครั้ง/ปี/กิจกรรม)	3 1,470.82 80 2	3 1,470.82 80 2	3 1,470.82 80 2	3 1,470.82 80 2	3 1,470.82 80 2

ผลการดำเนินงานของสวนป่า ที่ผ่านมา

สวนป่าวังชัน มีการดำเนินงานได้ตามแผนการจัดการที่ได้กำหนดไว้ ทุกประการ ทำให้มีความยั่งยืน และสรุปผลการดำเนินงานในปี 2559 ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ผลการทำไม้สวนป่าวังชันแปลง 2524 และแปลง 2532 ปริมาตรรวมทั้งหมด 5,453.38 ลบ.ม. มีการจำหน่ายไม้ให้กับราษฎร ประชาชนทั่วไป ได้ใช้ไม้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย สร้างรายได้ให้กับ สวนป่าวังชัน เป็นเงิน 41,709,808.49 บาท มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนทั้งสิ้น 5,381,274 บาท
2. ด้านสิ่งแวดล้อม สวนป่าวังชัน ดำเนินการจัดทำกิจกรรมตามแผนการจัดการ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น กิจกรรม สร้างฝายชะลอน้ำ การป้องกันไฟป่า การปลูกไม้ป่า ไม้ผลเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่สวนป่า มีการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในการตรวจตราป้องกันรักษาพื้นที่ HCV และพื้นที่ของสวนป่า จำนวน 14,323 ไร่ เป็นต้น
3. ด้านสังคม สวนป่าวังชัน ได้มีกิจกรรมที่บริการด้านสังคม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆในท้องถิ่น การทำประกันชีวิตกลุ่ม เป็นต้นการจ่ายเป็นค่าจ้างแรงงานชุมชนรอบสวนป่าให้มีงานและมีรายได้ โดยสรุปมีการจ้างงานในท้องถิ่นและสร้างรายได้ประมาณ 7.8 ล้านบาท ในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืน ทั้งสามด้าน โดยสรุป มีความสำเร็จ และยั่งยืน ตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ทุกประการ

วิสัยทัศน์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้
“เป็นผู้นำการจัดการสวนป่าเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับอุตสาหกรรมไม้ของ อ.อ.ป.”

ติดต่อ : สำนักงานสวนป่าวังขึ้น หมู่ 8 ต.นาพูน อ.วังขึ้น จ.แพร่ รหัสไปรษณีย์ 54160 โทร.090-8988265